

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ

ГРИДІН Данійл, здобувач вищої освіти

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Висвітлено сутність внутрішньогосподарського контролю, його теоретичні основи, функції та принципи, а також значення інтеграції контролю у систему управління для підвищення ефективності праці та раціонального використання ресурсів.

Ключові слова: внутрішньогосподарський контроль, ефективність праці, трудові ресурси KPI, цифровізація управління.

Система внутрішньогосподарського контролю є ключовим елементом управління підприємством, що передбачає систематичну перевірку та оцінку діяльності для забезпечення відповідності нормам, підвищення ефективності рішень та своєчасного виявлення проблем. Вона виконує функції попередження помилок, виявлення недоліків, забезпечення достовірності облікової інформації та підтримки управлінських рішень, створюючи прозорий інформаційний простір для стратегічного планування [1, с. 14]. Ефективність контролю залежить від підготовки персоналу та умов його реалізації, що сприяє безперервному вдосконаленню процесів і практик управління.

Внутрішній контроль у сфері управління трудовими ресурсами є інструментом оцінки продуктивності праці, дотримання норм та раціонального використання кадрового потенціалу, дозволяючи виявляти й усувати недоліки в організації роботи, підвищувати мотивацію та формувати об'єктивну систему оцінки результатів [2, с. 3]. Його ефективність забезпечується нормативно-правовими актами України та міжнародними стандартами ISO, які уніфікують підходи до контролю та підвищують прозорість управлінських процесів, водночас вимагаючи адаптації стандартів до специфіки конкретного підприємства.

Сучасний розвиток внутрішньогосподарського контролю характеризується цифровізацією процесів, що завдяки автоматизованим інформаційним системам забезпечує постійний моніторинг, оперативний доступ

до даних, аналітичну обробку та формування звітності у режимі реального часу, підвищуючи ефективність праці. Цифрові рішення інтегрують контрольні функції з іншими бізнес-процесами, створюючи єдину систему управління, яка дозволяє своєчасно оцінювати продуктивність та коригувати процеси для підвищення результативності роботи й якості продукції [3, с. 42].

Показники ефективності праці включають обсяг продукції за одиницю часу, якість робіт, рівень використання робочого часу та ресурсоемність процесів [4]. Внутрішній контроль забезпечує систематичний збір даних за цими показниками, що дає змогу аналізувати продуктивність та визначати фактори її зміни. Це створює умови для планування та оптимізації трудових процесів і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Відсутність належного контролю призводить до зниження продуктивності, якості робіт і зростання витрат, що негативно впливає на фінансові результати. Внутрішній контроль виступає запобіжним механізмом для раннього виявлення відхилень та їх усунення. Такий підхід знижує ризики і підвищує ефективність діяльності організації.

Впровадження системи внутрішнього контролю підвищує мотивацію працівників, оскільки оцінка діяльності за об'єктивними даними стимулює відповідальність і залученість, створює умови для професійного розвитку та формує корпоративну культуру, орієнтовану на якість і результат. Це сприяє зростанню продуктивності та ефективності праці. Внутрішній контроль виступає важливим інструментом управління, що забезпечує не лише моніторинг виконання завдань, а й стратегічний розвиток підприємства, оптимізацію процесів і зниження витрат, створюючи конкурентні переваги в сучасних умовах господарювання.

Організація та методичне забезпечення внутрішньогосподарського контролю є ключовими для ефективного управління підприємством і передбачають планування, розробку нормативних документів, підготовку персоналу та впровадження технологічних інструментів контролю. Цей процес має бути системним, поєднуючи традиційні та інноваційні методи, і включати

аналіз діяльності, визначення ключових показників, розробку процедур і встановлення відповідальності, з урахуванням специфіки підприємства. Такий підхід забезпечує відповідність законодавству, підвищує продуктивність праці та знижує операційні витрати.

Методи та інструменти внутрішнього контролю включають документальні перевірки, аналіз показників, аудит, інспекції та цифрові системи моніторингу, що у комплексі забезпечують ефективність управління. Особливе значення мають автоматизовані системи обліку та аналітики, які оперативно надають достовірну інформацію та дозволяють реагувати на відхилення, а застосування регулярних перевірок створює систему зворотного зв'язку для підвищення продуктивності та відповідальності персоналу [1, с. 15]. Роль керівництва у впровадженні контролю є визначальною — лідерські рішення, створення умов для контролю та кадрова підтримка забезпечують успішну реалізацію процедур, перетворюючи контроль із формального механізму на дієвий інструмент підвищення ефективності праці та розвитку підприємства.

Отже, внутрішньогосподарський контроль — ключовий механізм управління, що забезпечує відповідність діяльності нормам, підвищує ефективність праці, виявляє недоліки, запобігає помилкам і оптимізує ресурси. Його впровадження потребує системного підходу з KPI, аудитом та цифровими технологіями, що підвищує продуктивність, дисципліну персоналу та конкурентоспроможність підприємства.

Література:

1. Павлова Г. Є., Атамас О. П., Вінніченко Н. Ю. Організація внутрішньогосподарського контролю в умовах воєнного стану. *Агросвіт*. 2024. Вип. 20. С. 13-17. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.20.13>
2. Мерінова С. В., Половенко Л. П. Роль систем управління персоналом в оптимізації кадрових процесів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-14>
3. Діджиталізація бухгалтерського обліку підприємств аграрного сектору: національний та міжнародний досвід / Н. Потриваєва, М. Дубініна, Ю. Чебан, С. Сирцева, О. Лугова. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2024. Vol. 28, no. 4. P. 41-53. DOI: <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/4.2024.41>

4. Демчина Д. Продуктивність праці: формула та методи вимірювання. Business-Broker. 2025. URL: <https://business-broker.com.ua/blog/produktyvnist-pratsi-formula-ta-metody-vymiriuvannia>

Abstract: *The essence of internal control, its theoretical foundations, functions and principles, as well as the importance of integrating control into the management system to increase labor efficiency and rational use of resources are highlighted.*

Keywords: *internal control, labor efficiency, labor resources KPI, digitalization of management.*

**Науковий керівник- ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професорка, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**